

ROZMIOTAC (37) *vb pf*

rozmiotać (30), **rozmiatać** (6), [**rozmietać**], rozmiotać *a.* rozmiatać (1) *JanNKar*; rozmiotać *MiechGlab, RejPs, LibLeg, LubPs, Leop* (11), *RejFig, RejZwierz, BibRadz* (5), *BielKron* (3), *RejPos* (2), *BudBib, PaprPan*; rozmiatać *WerGośc, WujNT*; rozmiotać : rozmiatać *SkarŻyw* (1:4). [Za postaci wątpliwe uznano formy *inf, fut, praet i con* z tekstów, w których nie ma zaświadczonej pewnej odmianki lub występują obie pewne odmianki. Formy *inf, fut, praet i con*, gdzie występuje jedna odmianka pewna, zostały pod nią podciągnięte.]

Pierwsze o oraz oba a jasne; drugie o prawdopodobnie jasne (tak w rozmiotany); w formach fut i imp e jasne.

inf rozmiotać (1), [**rozmiatać, rozmi(e)tać**]. ◇ *fut* 1 *sg* rozmięcę (1). ◇ 3 *pl* rozmięcą (3). ◇ *praet* 1 *sg m* rozmiotąłem (1). ◇ 2 *sg m* rozmiotąłeś (1). *f* rozmiotąłeś (1). ◇ 3 *sg m* rozmiotął (9), rozmiotął (3), [**rozmi(e)tał**]. *f* rozmiotąła (2). ◇ 3 *pl m pers* rozmiotali (5), rozmiotali (2). *subst* rozmiotwały (1), rozmiotali [*m; cum sb: rogi Leop Zach* 1/21] (1). ◇ *imp* 2 *sg* rozmięc (1). ◇ [1 *pl* rozmięczmy [może od ROZMIEŚĆ].] ◇ 2 *pl* rozmięćcie (1). ◇ *plusq* 3 *sg m* był rozmiotął (1). ◇ *con* 3 *pl m pers* by rozmiotali (2). ◇ [*praet* 3 *sg m* by był rozmiotął.] ◇ *impers praet* rozmiotano (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (cztery z niżej notowanych przykładów) s.v. rozmieść.

1. Rozrzucić w różne strony; *dispergere Vulg, PolAnt; disicere Miech; demoliri, proicere, remove PolAnt; confringere, dissipare Vulg [kogo, co]* (21) : PAnná w mieście iednemu ná pokoy biegáła/ Gdy go domá nie było/ pościel rozmiotáła. *RejFig Aa6v*; Nie będziecieli fluchác głófu mego/ thedy tho wielkie mnoŃstwo/ obroći sie w namnieylŃe miedzy Narody/ gdzie ia ie rozmięcę *Leop Bar* 2/29; *BibRadz Ex* 14/25, 4.*Esdr* 15/41; Naprzod gdy z kościoła ku RatuŃzowi Ńzli/ iecháli trzy z á tą proceŃsýá ná koniech/ máiac worki pieniędzy kthore rozmiotáli *BielKron* 331; *SkarŻyw* 130; pogáni trapiąc y przeŃláduiac ChrzeŃcijány/ Ianá Ń. grobu dobyli/ koŃci palili/ y popioł ich rozmiátáli. *WujNT* 60; [**RozprKsiędza D5; confringite titulos. oltarze ych roŃmyeccze [...] modly ych flupiane Ńdrufgaycze TomZbrudzBrul Num** 33/52].

rozmiotać na co (1): RozlawłŃy okrutnie krew przebránych twoich rozmiotáli ná pokarm ptakom á frogiem zwierzętom ciáła ich *RejPs* 118v.

rozmiotać w co (2): yz yelŃybi Chrzesczyanszci panowie Bvdzinya oprawyč a ofŃadzycz dobrze niemogly tedibi lepiej abi go samysz sbvrzili roŃmiotály wdvny. *LibLeg* 11/13; gdy Ńię do ich tłomoczkw rzućili/ nic nienálezli/ iedno księgi: ktore zgniewu/ wbloto y w wodę rozmiátáli. *SkarŻyw* 530.

rozmiotać po czym [= gdzie] (3): Kádmus onego węžá [*Hydrę*] zábił/ zęby mu wytłukł y rozmiotął po polu *BielKron* 48v; Iako poŃmiedziało złoto/ zmienila Ńię bryła dobra/ rozmiotano kámienie Ńwiętynie po rogach wŃzech vlic? *BudBib Thren* 4/1; *WerGośc* 231; [**PaprKolo Q4v (Linde s.v. rozmieść)**].

W połączeniach szeregowych (2): *SkarŻyw* 235; iáko ów, co máiac kléynot drogi, [...] wpádnie miedzy zbóyce, ludzie okrutnè [...], którzy on kléynot iego, ná nim sie nieznáiac, [...] połamia, potłuka, wniwecz obróca, ofŃátek rozmięcą, aż [!] y lámęgo ledwe żywęgo odbiežą. *JanNKar* Cv.

Zwroty: »ogień rozmiotać« = *ignem discere Miech* (2): Tamże [na Żmudzi] gdy przyjechał tenże król Polki tedy wieżę w ktorej on ogień chowano popalił, ogień rozmiotął y pogafił *MiechGlab* [89]; *SkarŻyw* 21; [Ale gdy Iágeło Król rofkazał naprzód w Wilnie/ ogień ktory mieli za święty/ [...] w zamku zgásić y rozmiátác *StryjKron* 479 (*Linde s.v. rozmiésć*)].

[»po sztuce rozmietać«: [*Jeleń przeor klasztoru gnębił zwierzęta*] Oni [*zwierzęta*] [...] Zbroynie się przypráwiwszy Chcieli go rozśiekác/ A po sztuce/ iák złęgo/ po láfu rozmietać. *PaprKolo* Q4v (*Linde s.v. rozmiésć*).]

»rozmiatać i tam i sam« (1): A porwáwży iednego po drugim/ głowy im zákrcęcił twarzą ná zad/ rozmiatał po izbie y tám y lám. *WerGość* 231.

a. *O ludziach: rozproszyć* (4) : I zágrzmiał Pan z niebá [...]. wypuścił strzały swoie/ y rozmiotął ie [*przeciwników swoich*]: gromy rozmnożył/ y zámącił imi. *Leop Ps* 17/15.

rozmiotać do kogo (2): Y dał ie pod moc wślytkich Królów ktorzy są około nas/ ná wragánie/ y ná ípuśtośnienie/ y między wślytkimi ludzmi/ do ktorých nas Pan rozmiotął *Leop Bar* 2/4, *Deut* 30/3.

rozmiotać między kogo (1): *BibRadz Zach* 7/14; [A rozmięcę cię [*miasto splugawione*] między narody *Leop Ez* 22/15].

W porównaniu (1): Rozmiotálem ie iáko wicher między wślytki narody im nie znaioime *BibRadz Zach* 7/14.

[*W przen: Leop Ez* 22/15 *cf rozmiotać między kogo.*]

b. [*Rozwinąc coś zwiniętego, złożonego:*

Zwrot: »rozmiatać namioty«: *rozmyathacz, postavicz namyothy, Stany rozbicz, Namyoty stanovicz castrametor ReuchlinBartBydg* M7.]

2. *Zniszczyć; też zabić [kogo, co]* (14) :

a. *Zburzyć; dissipare Vulg, PolAnt; destruere PolAnt* (13) : *LubPs* T5v; Rozmiotáli drogi moie/ íthrzegáli ná mię/ y przemogli/ á nie było ktoby mię był rátował. *Leop Iob* 30/13, *Thren* 2/5; A wślythko woýlko Káldeyczyków [...] rozmiotáli wślytki mury około Ieruzálem. *BibRadz Ier* 52/14, *1.Mach* 4/45; Y záttrzymał ná łobie on lud ták niemáły/ Gdy obaczył że iuż móst wślytek rozmiotáli. *PaprPan* Gg2; [Wítáńcie/ wítápmýż w nocy/ á rozmięcmy domy iego [*Jeruzalem*]. *Leop Ier* 6/5; Iáko gdy práktykarze 20 ná zamku przez ptáństwo wrożyć mieli/ rofkazáli byli Tytuśowi Klaudyuśowi Centymalowi/ áby był dom śwoy rozmiotął/ ktory miał ná gorze Celiuśie/ bo wyfokość onęgo domu/ wrożeniu záwadzáłá. *CiceroKosz* 171 (*Linde s.v. rozmiésć*).

rozmiotać czym (1): ziemiá wnet zádrzáłá/ Wiátrem z ogniem nápoły mur on rozmiotáłá. *RejZwierz* 14v.

W połączeniu szeregowym (1): Ołtarze ich rozmięcćie/ łłupy połámćie/ láfy á gáie ich wypalcie/ Báłwany zdruzgocćie: á imioná i wygładzćie z onych miész. *Leop Deut* 12/3.

W charakterystycznych połączeniach: rozmiotać baszty, [dom], drogi, most, mur, obrony, ołtarz, płoty, tarasy.

Zwrot: »na poły rozmiotać« (1): *RejZwierz* 14v*cf rozmiotać czym.*

Szeregi: »roztargać się a rozmiotać« (1): Wiará się Kátholicka rośtárga/ á ołtarze Boże ludzie [!] Beśtyom podobni rozmięcá. *SkarŻyw* 58.

»rozmiotac i spalic« (1): A gdy przyiechał Kázimierz/ [...] taráfy rozmiothał y ípalił *BielKron* 356v.

»rozmiotac a zabíc« (1): Przeciwnko žiemí tych/ co pánuią wítap: á przeciwnko obywátelom íey nówiedz/ rozmiéc/ á zábiy [*Dissipa et interfice*] ktore po nich íą *Leop Ier* 50/21.

Przen (2) : Te íą rogi ktore rozmiotáli lud Iudłki [*haec sunt cornua quae ventilaverunt Iudam*] po ízczegulnym męžu/ á żaden ínich niepodnioł głowy swoiey *Leop Zach* 1/21, *Zach* 1/19; [Cżás cżyníc Iehowo/ rozmiotáli zakon twoy. *BudBib Ps* 118/126 (*Linde*)].

b. Rozerwać (1) :

Zwrot: »na kęsy rozmiotac« (1): A tu íie potym vcż/ íz tego grzechu twoiego s íiebie zetrzec áni zložyc możełz żadnemi wymyłly íwiátá tego/ áni wynaláfki íwemi/ byś też y ná kęfy dał rozmiothác ciáło swoie. *RejPos* 169.

3. Roztrwonić (o majątku) [co] (1) :

W połączeniu szeregowym (1): ktory [*syn marnotrawny*] wzywáfzy dzyał íwoy od oycá íwego/ [...] rośprołzył/ rołterał/ rozmiothał bárz[o] prętko ono nędzne nábycie swoie/ ták íz potym przyízedł w táką nędzę *RejPos* Ooo2v.

*** *W dosłownym tłumaczeniu z łac.; przen (1) : Wízákże íednák vznay niepráwość thwoię/ íżeś przeciw Pánu Bogu twemu wykroczyła: á rozmiotálaś drogi twoie [*dispersisti vias tuas; Biblia Tysiąclecia*: i włóczyłaś się po wszystkich drogach] obcym pod káżdym drzewem gálęžíłtym *Leop Ier* 3/13.*

Synonimy: **1.** poborzyć, potargać, potłuc, rozetrzec, rozproszyć, roztergać; **2.** rozerwać, rozruszyć, rozrzucić; **3.** rozflarzyć, rozmarhać, rozmarnować, rozproszyć, rozszařować, rozterac, roztrwanić.

Formacje współrdzenne cf MIOTAC.

Cf **ROZMIETANIE, ROZMIETANY, ROZMIOTANIE, ROZMIOTANY**